

dat geen slakjes. Maar ik ben dan ook niet geschokt, als hij zijnerzijds het maar een slakje noemt, wanneer een theologie, die de grondslagen van het calvinisme wegneemt, als gereformeerd wordt aangedien door een congres, dat leiding geven wil. Een kleinwoord wil mij hier evenmin uit de pen, als wanneer ik Dr W. A. v. Es zie strijden voor zijn meeningen inzake de bovengenoemde punten.

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Volksopvoeding.

Een van de moeilijkste vraagstukken waarmee de menschen van dezen tijd in aanraking komen is het vraagstuk van de volksopvoeding.

Wij bedoelen dat niet in dien zin alsof de Nederlandsche natie in haar geheel zou moeten worden opgevoed. Tot op zekere hoogte is dat ook wel het geval. Verschillende maatregelen van de overheid kunnen daartoe dienstig zijn, maar daarover spreken wij thans niet.

Wanneer wij handelen over de volksopvoeding bedoelen wij daarmee dat ieder die naar buiten optreedt, in zijn eigen kring de menschen opvoedt in een bepaalde richting. Elke poging om op een of andere wijze de volksmeening te beïnvloeden is een poging tot volksopvoeding.

Maar nu ziet men menigmaal voorbij, dat deze volksopvoeding op tweeërlei wijze ter hand genomen wordt.

In de eerste plaats voedt men op door datgene wat men zegt en beweert en in de tweede plaats voedt men op door de manier waarop men zijn meening aandient en ten beste geeft.

Niet alleen datgene wat men beweert is van beteekenis, maar ook de manier waarop men de dingen zegt, de methode die men volgt bij zijn bewijsvoering is van niet geringe beteekenis.

Het is speciaal dat laatste punt dat, naar wij meenen, den laatsten tijd veel te weinig de aandacht heeft.

Wij zijn ten dezen in onze dagen aangeland in een sfeer, die niet anders dan een groot gevaar voor ons volksleven kan beteekenen.

Men mist helaas in allerlei wijze van optreden de paedagogische voorzichtigheid en de opvoedende wijsheid.

Op een paar punten willen wij wijzen.

Respect voor den tegenstander is een van de meest elementaire eischen bij het bestrijden van eens anders meening.

Reeds op logische gronden behoort dit respect aanwezig te zijn. Immers, indien men den tegenstander niet respecteert, hoe zou het dan mogelijk zijn dat men hem gaat bestrijden? De achtergrond van de bestrijding is immers altijd: achtting voor de meening van een tegenstander. Men moet gelooven dat de tegenstander eerlijk is in zijn overtuiging. Geloof men dat niet, heeft men geen grond te redenen om aan deze eerlijkheid te twifelen, dan is het beter dat men den kamp met den tegenstander niet aanbindt, of dat men hem als ridder in het strijdperk der geesten op korte, maar zakelijke wijze desavoueert.

Aangezien echter bij een ridderlijke bestrijding het geloof aan de eerbaarheid van de consciëntie van den tegenstander voorop staat is tweeërlei noodig.

In de eerste plaats moet de bestrijder trachten in te komen in de levenshouding van zijn tegenstander. Hij heeft de roeping een poging te doen om den ander te verstaan en te begrijpen. Niet enkel te begrijpen op logische wijze, om dan met even logische argumenten den tegenstander te lijf te gaan, maar ook te begrijpen op zulk een wijze, dat hij zichzelf tracht te verplaatsen in de levenshouding van dien ander. Geschiedt dat, dan is men in staat aan de tweede voorwaarde te voldoen.

De tweede eisch toch die gesteld wordt is, dat de volksopvoeders hebben te zorgen dat de lezers van hun artikelen het persoonlijk respect voor de aangevallen en bestreden menschen niet verliezen.

In onze kringen is het altijd aan het liberalisme in hooge mate kwalijk genomen dat het Dr. Kuyper bestreed op een wijze, die trachtte den eerbied voor zijn persoon te ondergraven. Bij een aanval op Dr. Colijn in later jaren greefde het ons anti-revolutionaire volk, dat men hem bestreed op een wijze die zijn persoon in discrediet trachtte te brengen.

Het schijnt wel of men de laatste jaren ten dezen minder gevoelig wordt.

Zij die een roeping hebben ten opzichte van de volksopvoeding moeten echter, willen zij hun roeping verstaan, bedenken dat een strijd alleen dan nobel is, wanneer die gestreden wordt op zulk een wijze, dat de eerbaarheid van de consciëntie der tegenstanders en de integriteit van hun persoon boven alle verdenking staat.

Daarnaast is een ander, zeker niet minder ernstig gevaar te signaleren.

Onze tijd brengt mee dat ieder het recht meent te hebben over alles een oordeel te kunnen vellen. Daardoor wordt men zoo spoedig ook oordeelaar over het geweten van een ander. Dat is ernstig, maar niet daárop willen wij thans wijzen.

Even erg, en voor de ontwikkeling van het volksleven misschien nog erger, is het dat er op allerlei gebied allerlei autoriteiten ontstaan, die pogen een groep van menschen om zich heen te verzamelen, met geen andere bedoeling dan om eigen glorie en om eigen naam te dienen.

Een merkwaardig voorbeeld was wel de Duitse circusartiest en oplichter Witte. Dezen man gelukte het niet alleen om vijf dagen lang koning van Albanië te zijn, maar hij slaagde er zelfs in bij een Duitse presidentsverkiezing tienduizenden stemmen op zich te vereenigen. De man bezat maar één kwaliteit naast zijn vermogen om in een circus fratsen te maken op het slappe koord. Deze ééne kwaliteit was: een ongeëvenaarde brutaliteit.

Dergelijke menschen zijn er nu helaas veel. Wist Witte fratsen te maken, zij hebben de beschikking over een groot aantal fratsen. En in betrekkelijk korten tijd krijgen zij een vrij groote groep van menschen achter zich.

Wij zien ze ook in ons land optreden, ook in christelijken kring. Menschen „die met zeer weinig houts op zeer veel waters drijven“.

Dat die menschen zooveel invloed kunnen krijgen is mede te wijten aan het feit, dat ons volk, ook ons anti-revolutionair en ons Gereformeerd volk, langzamerhand den invloed eener foute volksopvoeding heeft ondergaan.

De langzamerhand grooter wordende „algemeene ontwikkeling“ heeft van ieder een autoriteit gemaakt. Ieder meende alles te kunnen weten en alles te mogen weten. In een eeuw waarin de wereld van specialisten vol is, is de handige mensch die zich als specialist aandient en doet alsof hij alles weet en alles kan, de leider in de oogen van hen die zelf immers, naar eigen meening, over alles wel kunnen oordeelen.

Maar dat is de eenige oorzaak niet.

De eerbied voor de voorzichtige redeneeringen van den man die het weten kan, is de wereld uit. Dat is het groote gevaar voor ons volksleven.

Daarmee raken wij aan een ander punt. Een ernstig kwaad in ons volksleven is dit, dat er zooveel menschen zijn die meenen over alles te kunnen praten. Door toevallige omstandigheden zagen wij onlangs een lijst onderwerpen waarover iemand in één maand had geschreven. Deze onderwerpen luiden achtereenvolgens: „Volksleven in Tsjecho-Slowakije“; „Het economische gevaar van dezen tijd“; „De gouden standaard“; „Christendom en Kapitalisme“; „Over wijsteezuren“; „Over psychotechniek“; „Het leven van Anna van Buren, de vrouw van Prins Willem I“; „Vredespogingen van den Volkenbond“; „Montessori- en Daltonstelsel“; „Infusiediertjes“; „Over krampen bij het zwemmen“.

De schrijver heeft een academischen titel. Maar ieder verstandig mensch begrijpt dat een man die in één maand over al deze onderwerpen schrijft, een misdadig begaat aan de volksopvoeding en aan het volksleven. Over een van deze onderwerpen althans had de schrijver dan ook de meest barre nonsens beweerd. Toen ik den moed had dit voorzichtig op te merken, antwoordde een lezer van een zijner artikelen mij: „Ja maar, het staat toch in een populair-wetenschappelijk tijdschrift“.

Dat is ook een gevaar onder de zon: menschen die zich als specialist op een zeker gebied aandienen en het niet zijn, of menschen die meenen dat zij over alles en nog wat vrijmoedig kunnen praten.

Er zijn onderwerpen waarover vakmenschen na jarenlange studie een voorzichtig en bescheiden oordeel vellen, maar waarover z.g. populaire schrijvers met groote vrijmoedigheid ongezouten, maar helaas ook onbekookt hun meening zeggen. Nu is dat laatste altijd zoo geweest.

Maar het gevaar van dezen tijd is, dat de menschen niet meer zooals vroeger zeggen: „Hoe zou die man dat weten?“ of: „Met welk gezag zegt hij dat?“, maar dat men eenvoudig aanvaardt wat men leest. In den grond heeft de meerdere ontwikkeling de menscheid dommer gemaakt.

Tegenover principieele vastigheden staat men critischer, tegenover de uitlatingen van schijnbaar veelweters, die gewoonlijk ook betweters zijn, staat men ontvankelijker dan vroeger.

Dit alles hangt ook samen met het feit dat er in onzen tijd hoogstwaarschijnlijk te veel geschreven wordt. Te veel in dien zin, dat er een te groot aantal menschen is dat over een vaardige pen beschikt, menschen die goed etaleeren kunnen, maar van wien het omgekeerde geldt van wat men meestal in een etalage leest: „Wat U niet getaleerd vindt, vindt U binnen“.

Bij hen is het al te vaak: „Wat U in de etalage vindt, zijn alleen maar kistjes en verpakkingen; binnen vindt U niets“. Dat soms ook bij christenen deze houding schijnt voor te komen is des te droeviger, wijl men immers bij al het werk van de volksopvoeding het besef dient te hebben van den hoogen ernst van het werk dat men verricht. Wat eenmaal geschreven is beklift.

En de pers is een macht. Maar zij, die over deze macht beschikken, hebben de dure roeping zich verantwoordelijk te weten jegens den Heere hunnen God; zich verantwoordelijk te weten ook voor de belangen van het volk dat zij hebben te dienen.

Volksopvoeder te mogen zijn is een zeer groot voorrecht.

Maar volksopvoeder te mogen zijn geeft ook een geweldige verantwoordelijkheid.

J. W.

UIT DE HISTORIE

Het eeuwfeest der Afscheiding.

XII.

De God van leven en dood, de God en Vader van des menschen lot kwam tusschenbeiden. Nog eens stel ik de vraag: waarom geen uitvoering gegeven aan het aanvankelijk voornemen zich nogmaals te wenden tot den koning en nu ook tot de synodale commissie? De Cock had niet de gewoonte uit te stellen tot morgen wat hij heden kon doen. Thuis gekomen vond hij den toestand van zijn oudste dochtertje, dat ziek was, verergerd. Binnen een week stierf het! Gerust kan worden aangenomen dat dit wel de eerste reden was dat het voorgenomen schrijven of misschien wel de verzending daarvan achterwege bleef. Daarbij kwam dan in de tweede plaats het zooveel besproken bezoek van Scholte aan De Cock gebracht, dat wat door Reitsma-Lindeboom is genoemd: de apostolische reis van Scholte.

In deze kwalificatie van Scholte's bezoek ligt reeds een uitgesproken strekking. Deze aanduiding is niet juist. De reizen van den apostel zijn niet gemaakt als bij invallende gedachte. De apostel heeft maar niet de male op den schouder genomen en de staf in de hand, en is op reis getogen niet wetende waarheen, waarlangs en tot welke stad zijn pad hem zou voeren. Hij reisde niet als bij geval. Wel was dit het geval met deze reis van Scholte. Reeds sinds eenige maanden verlangde hij Ulrum gemeente te leeren kennen en eens in eigen persoon de beweging gade te slaan, die de aandacht zoo sterk trok van allen die het heil der kerk zochten en het welzijn van land en volk. De geschikte gelegenheid bood zich dra aan; zijn vriend en studiegenoot Simon van Velzen was beroepen te Drogeham in de woudstreek van Friesland en de begeerte bestond bij beiden dat Scholte hem zou bevestigen; daarna zou hij dan de reis een weinig verder voort kunnen zetten en doorreizen naar Ulrum. Tot deze bevestiging behoefden zij alleen maar de toestemming van den consulent, de inschikkelijkheid zijn heurt voor deze plichtigheid al te staan aan Scholte. De consulent was daarvoor niet genegen. Dat sprak bijzonder sterk. Scholte bleek een geteekende. Reeds in het Noorden en zelfs al in een achterhoek van Friesland's zandige woudstreken. De bevestiging en de reis zouden niet doorgaan! Zoo scheen het! De Heere had het anders gedacht. Hij grijpt in; Hij opent den weg. Scholte's zwager, de heer Brandt in Amsterdam, wordt ernstig ziek. Met Nijkerks geliefde predikant Callenbach is een afspraak gemaakt op Woensdag vijftien October een weekbeurt voor dien te vervullen. Nu Scholte toch op reis moet, grijpt hij deze gelegenheid aan, nu meteen door te reizen. Hij meldt van zijn voornemen niets aan De Cock. Voor dezen geheel onverwacht komt hij Donderdag negen October bij De Cock. De luiken gesloten, de gordijnen neergelaten. Er is rouw in de pastorie. Het dochterke is gestorven. Geen apostolische reis is ondernomen, maar God heeft een broeder, een vriend in den nood, op weg gezonden, om rouwdragenden te troosten en bijstand te bieden. Doch deze rouwdragenden over den dood van hun oudste dochterke, zijn evenzeer bekommerd, in duizend vreezen, over den toestand van de kerk die hun zoo na aan het harte ligt. Het hart eens te mogen uitstorten, de bekommernisse te mogen uiten voor eenen, die door De Cock werd gehouden voor eenen eenigen broeder, hoe groot een voorrecht werd dit geacht door het treurend ouderhart, door hen die in rouw waren over hun kind, en in groote zorg over de kerk. Scholte wordt beschouwd als van den Heere gezonden. Zijn voeten zijn hun liefelijk, als van eenen, die den vrede doet hooren, niet gelijkerwijs de wereld van dien tijd hem zocht, maar van eenen vrede, die een goede boodschap is, den gebroekene van harte. Hij is het gezin van De Cock en voor diens geestverwanten in Ulrum en zijn ruimen omtrek degene, die tot hen zegt: uw God is Koning!

Hoe blijde grijpen de vromen in Ulrum de gelegenheid aan, die zij zich geboden achten, van hun kanse hooren. Afgeren daags en len daartoe consulent Scholte's k actie: Scho verhandeld wacht. Zoo voor hen. S volle genot Nederlands den consule prediking, daarmede v uit het Re Smith, noel in het eers den inhoud weinig; dat kerkelijke l nerden Ds S ten Scholte was hun ge het niet go de kerkera Scholte gep Nu was Zondag we avondmaal geestverwar rende de se Ze verlangt Scholte in ligt zeer na aan hem v en wenscht van droefhu begraven, a het oude k zijde de ka vijanden vi zoovele m immer en a en poogder Zondag 12 geluid; he noodig zou lik dan ool De scharen Scholte's o wegen naa Een ander wegen; de l ken zal en den bediend maar de co zullen er o mede-optrel Vrijdagavon hadden gez als zij dit n valsch bese eenigen hu te klagen o cter van ju den uitkijk, boodschapp

hun kanse hooren. Afgeren daags en len daartoe consulent Scholte's k actie: Scho verhandeld wacht. Zoo voor hen. S volle genot Nederlands den consule prediking, daarmede v uit het Re Smith, noel in het eers den inhoud weinig; dat kerkelijke l nerden Ds S ten Scholte was hun ge het niet go de kerkera Scholte gep Nu was Zondag we avondmaal geestverwar rende de se Ze verlangt Scholte in ligt zeer na aan hem v en wenscht van droefhu begraven, a het oude k zijde de ka vijanden vi zoovele m immer en a en poogder Zondag 12 geluid; he noodig zou lik dan ool De scharen Scholte's o wegen naa Een ander wegen; de l ken zal en den bediend maar de co zullen er o mede-optrel Vrijdagavon hadden gez als zij dit n valsch bese eenigen hu te klagen o cter van ju den uitkijk, boodschapp

Nu was Zondag we avondmaal geestverwar rende de se Ze verlangt Scholte in ligt zeer na aan hem v en wenscht van droefhu begraven, a het oude k zijde de ka vijanden vi zoovele m immer en a en poogder Zondag 12 geluid; he noodig zou lik dan ool De scharen Scholte's o wegen naa Een ander wegen; de l ken zal en den bediend maar de co zullen er o mede-optrel Vrijdagavon hadden gez als zij dit n valsch bese eenigen hu te klagen o cter van ju den uitkijk, boodschapp

Spreekende kerk, schrijft

In hoof ééne is he zijn de een te maken. het kerkel kerken.

Aan de neert aldus niet op de niet onker menschen gereformee zooveel m anderen. 1 feestdagen de grenzen worden da

Even later

Zeggen meeningen

Tot zoover Voor onze lieven we het met ge zijn. We vin Overigens

Onze be kerk de zu bediening licht, het